

De 2de ringmuur: het optrekken van de stadsmuur

Hans Lenaerts

Op de top van de aarden wal bouwde men de eigenlijke ringmuur. Deze was een vijftal meter hoog, en haar fundering lag twee meter onder de grond. Meester Jan Horen kreeg de leiding over alle metselwerken, dus stond hij zowel in voor de bouw van de muren als van de definitieve poorten en waterpoorten. Vanaf 1358 nam de stad ook Henric Sammen als bouwmeester aan om de metselwerken te leiden, samen met Jan Horen.

De stad kocht al in juni 1357 grote hoeveelheden bakstenen, zand, kalk en natuursteen aan en liet deze vervoeren naar de vesten zodat de metselaars konden beginnen op de stukken waar de wal voltooid was. Voor de vesten aan de zuidkant wilde men goed voorbereid te werk gaan, met de ervaringen van de binnenvesten in het achterhoofd. Op plaatsen waar deze binnenvesten door een drassig gebied liepen, waren er immers veel vaker herstellingen nodig. Daarom liet men de bouwmeesters van de Brusselse tweede stadsomwalling – die ook op dat moment gebouwd werd – naar Leuven komen om advies te geven voor de aanleg van de vesten aan de Hovepoort.

De nieuwe stadsmuur wordt pas expliciet vermeld in oktober 1360, maar hier betreft het dan ook een uitgavenpost voor de uitbetaling van een aannemer. In dergelijke posten staan doorgaans meer details om de uitgaven te rechtvaardigen. Toch zien we dat beide bouwmeesters die vanaf 1358 instonden voor de metselwerken al vanaf dan regelmatig betaald werden voor bewezen diensten, vaak met de vermeldingen “*ane die vesten en met sijner werclieden*”. We kunnen daaruit gerust afleiden dat beiden al vanaf 1358 met muren (en stadspoorten) bezig waren. Op 28 oktober 1360 volgt dan de hoger vermelde post samen met andere uitbetalingen aan de aannemers die de muur “verdinct” (de aanbesteding gewonnen) hebben. Hier vinden we tevens een eenheidsprijs van 3 Oude Schilden per roede.

De bouw van de muur vorderde gestaag – we kunnen het verloop goed volgen aan de hand van een regelmatig terugkerende betaling van een ploeg *stemetsers* (steenmetsers, metselaars) – en was zowat voltooid in mei 1362. Dit lijkt enorm snel, maar de muur van de tweede stadsomwalling was dan ook zeer eenvoudig van opbouw, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de eerste Leuvense stadsomwalling. Het is opvallend dat de pas afgewerkte muur op sommige stukken, waar hij gevallen was, al heropgetrokken moest worden. Dat dit enkel aan de kwaliteit van het metselwerk lag, is echter niet zeker: indien de wal waarop de muur gebouwd werd op sommige plaatsen onder de al aangehaalde erosie of verzakkingen te lijden had, had zelfs de stevigste muur niet stand kunnen houden. De enorme tijdsdruk waaronder de bouw van deze versterkingsbouw diende te gebeuren, zal alleszins deels verantwoordelijk geweest zijn voor het vaak invallen van de muur. Natuurlijk kan een slechte uitvoering op sommige plaatsen eveneens een rol hebben gespeeld.

Nota redactie:

De masterproef voor de opleiding ‘Geschiedenis van de Middeleeuwen’, van Hans Lenaerts onder leiding van promotor, professor Erik Aerts, werd aangeboden aan het LHG als documentatie rond de tweede ringmuur, waaruit geput kan worden voor artikels. Deze handelen over de bouw van de *nuwen vesten*, of de tweede stadsomwalling, van Leuven van 1356 tot 1363.